

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania D. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
z udziałem zainteresowanych: G. J. i S. J.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 1 grudnia 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz organu rentowego kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 maja 2018 r., sygn. akt VIII U [...] Sąd Okręgowy w Ł. oddalił odwołanie D.W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł., którą stwierdzono, że D.W. jako pracownik u płatnika składek M.J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 kwietnia 2014 r. oraz zasądził od D.W. na rzecz organu rentowego kwotę 2.400,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Zdaniem Sądu Okręgowego ocena dowodów nie daje podstaw do przyjęcia, że ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz M.J. w ramach stosunku pracy.

W apelacji D.W., na podstawie wytoczonej argumentacji nie zgodziła się z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego wnosząc o jego uchylenie, zmianę decyzji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania lub o uchylenie wyroku oraz decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy bezpośrednio do rozpoznania organowi rentowemu, a ponadto wniosła o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z 5 marca 2019 r., sygn. akt III AUa [...] oddalił apelację oraz zasądził od D.W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł. kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. W ocenie Sądu odwoławczego, zatrudnienie ubezpieczonej na specjalnie dla niej utworzonym stanowisku pracy, nie zatrudnienie nikogo na miejsce odwołującej podczas jej długotrwałej nieobecności, a przede wszystkim niewykazanie przez stronę odwołującą czynności wykonywanych w ramach realizacji spornego stosunku pracy, dają dostateczną podstawę do przyjęcia, że strony złożyły oświadczenia woli nacechowane pozornością. Zatem strony zawierając umowę o pracę z góry przyjęły, że umowa ta zostaje zawarta tylko w celu uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W skardze kasacyjnej z 6 lipca 2019 r. skarżąca zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z 5 marca 2019 r., sygn. akt III AUa [...] w całości. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca zarzuciła skarżonemu wyrokowi naruszenie prawa procesowego, tj. art. 382 i art. 264 k.p.c. poprzez orzekanie na podstawie materiału zebranego w pierwszej instancji; art. 381, art. 241 i art. 227 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu; art. 386 § 4, art. 378 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez nieuchylenie wyroku pierwszej instancji oraz naruszenie prawa materialnego, tj. art. 22 k.p. w związku z art. 140 k.p. i art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędną wykładnię; art. 83 § 1 i 2 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie oraz art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 1 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Skarżąca podnosi, że w sprawie występuje istotne zagadnienie

prawne polegające jednocześnie na potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, szczególnie w odniesieniu do art. 264 k.p.c.

Według przytoczonej w skardze kasacyjnej argumentacji skarżąca podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i przysługują jej z tego tytułu właściwe świadczenia, tym samym Sądy obydwu instancji nie rozpoznały istoty sprawy.

Skarżąca wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego jej rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych, ewentualnie wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości oraz wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 23 maja 2018 r. (sygn. akt VIII U [...]) w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego jej rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach za wszystkie instancje (w tym kasacyjną), według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę z 29 lipca 2019 r. organ rentowy podtrzymał dotychczasową argumentację oraz wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, tj. w kwocie 240,00 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Według art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jednocześnie w art. 398³ § 3 k.p.c. stwierdzono, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Zgodnie z art. 264 k.p.c. kolejność przesłuchania świadków oznacza przewodniczący, zaś świadkowie,

którzy nie złożyli jeszcze zeznań, nie mogą być obecni przy przesłuchaniu innych świadków.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że powołanie się na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne wymaga przytoczenia argumentów wskazujących na istniejące w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2020 r., V CSK 343/19, LEX nr 3008568). Ponadto odwołanie się do istotnego zagadnienia prawnego nie jest uprawnione, gdy zgłoszony problem dotyczy wykładni i stosowania prawa. Wykładnia i stosowanie prawa nie składają się na istotne zagadnienie prawne. Dopiero poważne wątpliwości w wykładni przepisów uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 2020 r., III UK 104/19, LEX nr 2805036). Sąd Najwyższy w postanowieniu z 31 stycznia 2018 r., I CSK 591/17 (LEX nr 2483690) trafnie zauważył, że powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno dotyczyć problemu, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostającego w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13 oraz z 3 lutego 2012 r., I UK 271/11 - niepubl.). Podobnie w postanowieniu Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07 (LEX nr 884988) podkreślono, że niezbędne jest aby rozstrzygnięcie zagadnienia miało znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Powołanie się na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne z samej etymologii tego pojęcia powinno wyrażać problem prawny, a nie faktyczny czy też dotyczący oceny materiału dowodowego.

Natomiast zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest zasadne wówczas, gdy skarżący nie tylko określi przepisy, które wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ale dodatkowo zidentyfikuje poważne wątpliwości w ich wykładni lub przedstawi rozbieżności w orzecznictwie sądów w tym zakresie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002, nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43).

W art. 264 k.p.c. przewodniczącemu przyznano kompetencję do ustalenia kolejności przesłuchania świadków. Jednocześnie w tym samym przepisie wskazano, że świadkowie, którzy nie złożyli jeszcze zeznań, nie mogą być obecni przy przesłuchaniu innych świadków. Korzystając ze wskazanej kompetencji przewodniczący winien uwzględnić znaczenia dla sprawy okoliczności, na które mają zeznawać świadkowie, przedmiot sprawy, twierdzenia stron, sytuację samych świadków. Wszelkie szczególne okoliczności dotyczące świadków – takie jak relacje osobiste czy powiązania zawodowe powinny być uwzględniane przez sąd na etapie oceny wiarygodności dowodów zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Kolejność przesłuchiwania świadków nie jest zatem dowolna i przypadkowa, a podjęcie decyzji w tym zakresie nie przypadkowo pozostawiono ocenie przewodniczącego. Ewentualne naruszenie wartości, których ochronie służy istnienie art. 264 k.p.c., stopień tego naruszenia i jego wpływ na rozstrzygnięcie w konkretnej sprawie podlega kontroli w postępowaniu apelacyjnym w ramach ponownej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Przedstawione pojmowanie art. 264 k.p.c. nie budzi wątpliwości wykładniczych.

Zagadnienie prawne sformułowane w sprawie nie wychodzi poza nieuprawnioną w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. polemikę ze stanem faktycznym ustalonym przez sądy pierwszej oraz drugiej instancji. Opiera się bowiem na stwierdzeniu, że stosując art. 264 k.p.c. sąd winien kierować się rozsądkiem w celu

pozyskania jak najbardziej wiarygodnych zeznań, unikając bezrefleksyjnego ustalania kolejności przesłuchiwania świadków, którzy mogliby wzajemnie wpływać na wzajemne zeznania. Sąd Apelacyjny przywołał w uzasadnieniu motywy sądu pierwszej instancji, który to sąd stwierdził, iż w jego ocenie świadkowie nie mają żadnego interesu, aby zeznawać na niekorzyść skarżącej, a na treść zeznań świadków nie może mieć wpływu ewentualny spór o wypłatę świadczeń ze stosunku pracy z następcami prawnymi płatnika tym bardziej, że nie wszyscy oni pozostają w sporze z następczynią płatnika (wyrok, s. 3). Powtórnej oceny tego wątku sprawy dokonał Sąd Apelacyjny dokonując analizy nagrania rzeczowej rozprawy. Potwierdzono zasadność decyzji przewodniczącej o pozostawieniu na sali świadków, którzy złożyli już zeznania celem zapobieżenia komunikowania się ze świadkami oczekującymi na zewnątrz, zwracając jednocześnie uwagę na fakt, iż skarżąca wyraziła zgodę na odstąpienie od składania przez świadków przyrzeczenia (wyrok, s. 18-19). Analiza akt sprawy nie potwierdza zatem, aby w niniejszej sprawie kolejność zeznań świadków została ustalona w sposób bezkrytyczny czy bezrefleksyjny. Twierdzenie skarżącej, że postawienie na sali przesłuchanych świadków w kontekście art. 264 k.p.c. jest niedopuszczalne, nie znajduje potwierdzenia w przytoczonych wypowiedziach doktryny. Odnosi się ono wyłącznie do rozważanego przypadku, a zatem ma charakter kazuistyczny i służy uzyskaniu przez skarżącą odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej, co w kontekście art. 389 § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest dopuszczalne. Rozumienie przepisu dotyczącego kolejności przesłuchiwania świadków nie jest sporne, a jego wykładnia jest jednoznaczna. W okolicznościach konkretnych spraw może dojść do jego naruszenia, lecz wówczas takie naruszenie spowoduje wystąpienie w sprawie problemu dotyczącego oceny materiału dowodowego, który nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu kasacyjnym.

Odnosząc się do zasygnalizowanej na wstępie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, należy wskazać, że w skardze nie przeprowadzono argumentacji potwierdzającej takie

twierdzenie. Wobec treści art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie jest możliwe odniesienie się przez Sąd to tego wątku wniosku.

Skarga nie spełnia zatem wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c., ponieważ nie przedstawiono argumentacji potwierdzającej, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne ani, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., postanowił odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 265 ze zm.) zasądza się od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.